

Milena Dopitová / Miluji a přijímám

3. 9. – 30. 11. 2014

Galerie hlavního města Prahy

Městská knihovna, 2. patro

Mariánské nám. 1, Praha 1

Otevřeno út–ne, 10–18 hodin

Kurátorka: Olga Malá

Milena Dopitová vstoupila na českou výtvarnou scénu počátkem devadesátých let a záhy se prosadila jako výrazná protagonistka a první silná ženská osobnost nastupující generace mladých umělců. Počátky její tvůrčí dráhy jsou spjaty s uměleckou skupinou Pondělí, která usilovala o radikální oprostění od tradičního malířského a sochařského projevu. Pro Dopitovou stejně jako ostatní členy skupiny se stal základním tvůrčím východiskem konceptuální projev. Již v rámci skupinových výstav následujících po sametové revoluci upoutala umělkyně pozornost svým individuálním výkonem. Vizuálně silným dojmem zapůsobila instalace Dvojčat z roku 1991, v níž autorka průkopnický zkombinovala monumentální fotografie a objekty. Tematicky se v této práci zabývala problematikou lidské identity a zasloužila se tak o „zdomácnění“ tohoto námětu, který se stal v průběhu devadesátých let mezi mladou českou generací velmi oblíbený. Autorka se od počátku své tvůrčí dráhy s otevřeností vyslovovala také k „ženským otázkám“. Nelze ji však v žádném případě považovat za stoupenkyni přímočarého radikálního feminismu, s kterým se setkala při svých prvních zahraničních pobytech a vůči němuž nezastírala skepsi. Přesto a možná trochu paradoxně zaujímá dnes v kontextu českého umění roli průkopnice genderové problematiky. Autorka sama se však tomuto označení vždy bránila.

Dnešní výstava v Městské knihovně se uskutečňuje bezmála dvacet let po autorčině první výstavě v GHMP v roce 1995 (Staroměstská radnice), kdy galerie otevřela své dosud jen „dospělému umění“ vyhrazené prostory také mladým. Vzhledem k tomu a dosavadní široce strukturované tvorbě Dopitové by se dalo očekávat, že výstava v rozsáhlých prostorách knihovny obvykle věnovaných bilančním monografickým výstavám, bude retrospektivou. Opak je pravdou. Expozice zahrnuje práce z posledních let, nejstarší je z roku 2010. Určitý retrospektivní moment naznačuje jen stěna pokrytá dlouhou řadou názvů všech dosavadních prací autorky. Výstava reflektuje každodenní rovinu našich životů. Lze ji chápat jako duální jednotu dne a noci: na jedné straně představuje dynamiku a vitalitu života v plné síle a v slunečním jasu (Zlaté časy, 2014) a na straně druhé odvrácenou temnější část vztahující se k existenciálním danostem lidských osudů jako pomíjivost touhy, marnost a smrt (Darovanému městu, 2013). Obě části propojené nekonečným koloběhem vodotrysku však autorka – jak symbolicky uvádí v názvu výstavy – Miluje a přijímá. V rámci dvou poetických polarit se pak odvíjí další tematické linie.

Nově a snad poněkud nečekaně jedna z hlavních idejí koncepce výstavy akcentuje roli muže. Jak je však pro autorku typické, přistupuje k němu po svém, bez patosu, se smyslem pro intimitu na jedné a určitým odstupem na straně druhé, avšak vždy s osobním prožitkem. V pracích devadesátých let Dopitová nechávala diváka skrze každodenní činnosti nahlédnout do zákulisí rutinních intimních rituálů žen, v Městské knihovně zastihuje také muže v jeho intimní soukromé sféře (cyklus fotografií Dobrovolného hrdiny (2014). S mužským principem je tradičně spojován fenomén pospolitosti kolektivních bojových a sportovních aktivit, který je tématem multimediální instalace Já, mám, pojď, já, jdu (2013). Jeho ženským

protějškem, avšak s politickými konotacemi je projekce M. M. D. (2010). V hlavní roli videa tančí na současnou hudební kompozici tzv. „Jarmilky“, unifikovaná jednotná cvičební obuv pro matky i dcery, kterou si vybaví každý pamětník. Jsou symbolem uniformity života v reálném socialismu, mohou však být také nostalgickou vzpomínkou na uplynulá nenávratně ztracená „šťastná mladá léta“. Tanec je stejně jako sport určitou pozitivní terapií, meditačním cvičením i způsobem komunikace. V pracích autorky se motiv tance objevuje poměrně často, není však sám o sobě konceptem, je pouze prostředkem využívaným k formulaci jiných pocitů jako stárí nebo sesterský vztah. Pro tvorbu Dopitové je charakteristické intenzivní vnímání pocitu pomíjivosti i věčného nekonečně probíhajícího životního koloběhu. V Městské knihovně ji reflektuje projekce vodotrysku Kde mám první konec? (2014) umístěná na konec chodby s dlouhou řadou názvů jejích dosavadních děl. Je symbolem nekonečného životního kruhu, jehož nevyhnutelnou součástí je také zranitelnost a smrt. K poetice bolesti se vztahuje projekce Kouzlem mým změnit tě smím (2010) zachycující sešívání „krvácejících“ kaktusových lístků do tvaru srdce, a ke smrti se vztahuje rozměrný objekt Darovanému městu (2013). Darované město je jedním z významových vrcholů výstavy a v kontextu tvorby Dopitové uzavírá řadu prací vznikajících od druhé poloviny devadesátých let, kdy se autorka začala tématem smrti hlouběji zabývat. S letální tematikou souvisí starší známý objekt Nepočítám se svou proměnou, který byl vystaven poprvé na benátském Apertu v roce 1993. V devadesátých letech byl pro svůj tvar odkazující k typicky ženskému ikonografickému atributu, gynekologickému stolu, vnímán především v genderových kontextech. Pro autorku však byla jeho hlavním inspiračním zdrojem klinická smrt její matky a interpretovala jej jako „tunel světla a tmy“. V souvislosti s ním působí nová instalace Jana Markéta II., (2014) vystavená v Městské knihovně jako konfuzní přízračné „dejà vu“. Je založena na objektech, které autorka objevila náhodně v zapadlé garáži fungující jako oblastní výprodej obrazů. Svůj nálezný přenesla do výstavní síně. Nalezená ready made instalace sestává z gynekologického stolu obklopeného obrazy a dalšími uměleckými předměty kolísavé hodnoty. Jde o náhodný nálezný, avšak vzhledem k vnitřní kontinuitě dosavadní tvorby autorky se jeví zákonitým, je pokračováním jedné z koncepčních linií, ke kterým se autorka v určitých časových intervalech vrací. Gynekologický stůl spjatý s porodními rituály se mění v metaforu zrodu a stává se „podložkou pro umění“. Jakousi alfou a omegou umělecké tvorby.

Olga Malá

Kurátorka výstavy: Olga Malá

Grafické řešení: Tomáš Šrámek

Překlad: Ivan Vomáčka

Redakce textů: Marta Nožková

Instalace a produkce, vedoucí: Diana Brabcová

Propagace, vedoucí: Miroslav Koláček

Vzdělávací programy: Lucie Haškovcová, Iveta Šárníková

Partneři výstavy: Skupina ČEZ, Město Mikulov, DISK Systems, s. r. o.

Mediální partneři: Art and Antiques, A2, ArtMap, Artiki, Artmix, Radio Classic, Český rozhlas Vltava, Hyperinzerce, Literární noviny, Metropolis, Pražský deník, Radio 1

Místo konání: Městská knihovna, 2. patro, Mariánské nám. 1, Praha 1

Termín konání: 3. 9.–30. 11. 2014

Otevírací doba: út–ne 10.00–18.00

Vstupné: 120,- Kč plné (dospělí) / 60,- Kč snížené (studenti) / 30,- Kč (senioři)

Kontakty: Kristýna Kočová, +420 725 818 721, kristyna.kocova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

DOPROVODNÝ PROGRAM:

Autorská prohlídka výstavy: út 14. 10. V 17.00

Víkendové výtvarné workshopy – „Tvořivé dialogy s uměním“

Tyto akce jsou určené dětem, rodinám s dětmi, ale i všem dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných. Akce jsou koncipované, organizované a realizované edukačním oddělením. Jde o výtvarné dílny s lektorkou Lucíí Haškovcovou nebo případně s Ivetou Šárníkovou přímo v expozici, které jsou formálně a obsahově provázány s výstavou, na niž návštěvníci výtvarně reagují a inspirují se jí – po prohlídce následuje vlastní tvorba návštěvníků. Účastníci akcí se mohou seznámit s tradičními i netradičními technikami z oblasti kresby, malby, experimentální fotografie i prostorové, intermediální, akční a konceptuální tvorby. Cena je 5 Kč pro děti do 10 let, 20 Kč pro návštěvníky nad 10 let. Příchod a odchod je individuální – tzn. kdykoliv ve vymezeném čase. V případě Vašeho zájmu se na akce můžete rezervovat do 16.00 předchozího dne na následujících kontaktech: lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418 (rezervace není podmínkou účasti).

Tvořivé dialogy s uměním:

(sobotní výtvarné workshopy)

sobota 18. 10. 13.00–18.00 Městská knihovna „I stejné je jiné“

sobota 1. 11. 13.00–18.00 Městská knihovna „Inspiruji se a tvořím“

V rámci výtvarných reakcí na výstavu se budeme formálně i obsahově inspirovat zde prezentovanými díly, ale budeme reagovat i na díla starší. Budeme se snažit nejrůznějšími formami a cestami zpracovávat myšlenky M. Dopitové – „vstřebávat je“, interpretovat, „recyklovat“, posouvat je do nových kontextů, nových polí vnímání a zkoumat z dalších úhlů pohledu. Vše budeme testovat a realizovat nejen formou klasických technik od kresby až po prostorovou tvorbu, ale hlavně i alternativnějšími způsoby a „metodami“ z oblastí intermediální, akční a konceptuální tvorby... Důležitým inspiračním zdrojem pro naše výtvarné reakce budou i výrazné názvy děl a projektů autorky, budeme se snažit je rozklíčovat, „dešifrovat“ a ztvárnit do nových artefaktů ovlivněných podnětnou tvorbou autorky.

Interaktivní prohlídka výstavy pro všechny typy škol

Na objednávku interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy. Více informací je na webu GHMP v sekci „edukace“ – „umění interaktivně pro školy“. Akce lze rezervovat na těchto kontaktech: tel. 606 612 987, 608 216 418, e-mail: lucie.haskovcova@ghmp.cz. Cena je 5 Kč pro děti do 10 let, 20 Kč pro ostatní nad 10 let, 5 Kč pro studenty uměleckých škol, 5 Kč pro učitele a pedagogický doprovod.